

EMLÉKBESZÉD DR. STAUB MÓRICZ TANÁR FELETT.

Dr. KOCH ANTAL egyet. tanártól.*

(Arczképpel.)

Mult évi április 14.-én váratlanul elhunyt Dr. STAUB MÓRICZ, a m. kir. tanárképző intézet gyak. főgymn. tanára, ki mint tudományszakunknak is kiváló hazai munkása, és társulatunknak 13 évig volt fáradhatlanul buzgó első titkára, ennek érdekében és fölvirágoztatása körül annyit munkált és oly sok érdemet szerzett, hogy halála méltán társulatunknak is súlyos veszteségét jelenté. E súlyos veszteség fölött körünkben mélyen érzett közfájdalomnak őszinte kifejezést adhattam volt a Boldogult hült porainak április 16.-án végbement temetésénél, valamint választmányunk május 4-ikén tartott ülésén is, melyen megbizattam, hogy a jövő — vagyis a mai — közgyűlésen az Elhúnytról érdemeihez méltó emlékbeszédet tartsak. Köszönettel elfogadtam a kegyeletes megbizást, mert azt hittem, hogy mint a Boldogultnak egyik legrégebb és legbensőbb barátja, nemcsak külső élete folyásáról, szellemi fejlődéséről és működéséről tudok majd hű képet rajzolni, de azon nemes intenziókról és lelki rúgókról is tanúságot tehetek, melyek a Boldogultnak cselekedeteit és működését állandóan irányozták és szabályozták.

Ha még sem sikerülne az elhunyt barátnak szellemét és jellemét igaz valóságában híven föltüntetni, mentsen ki erőmnek gyenge volta, melylyel talán a benső barátok közt uralkodó subjectiv érzéseken egészen fölülemelkedni nem tudtam, habár mint szaktársa komolyan arra törekedtem, hogy objectiv legyenek.

Staub M. élete folyása és tanulmányainak menete.

Édes atya STAUB HENRIK svájczai születésű, de Hainburgban megtelepedett, honosított osztrák hivatalnok volt. Édesanyja ERLINGER ANNA Sop-

* Fölolvasta a társulat 1905. február 1.-én tartott közgyűlésén.

ronban született, a hova apja a francia occupatio alatt Wienből költözött volt s mint festőművész rajziskolát tartott. 1840-ben a szülői akarata-
nak engedve férjhez ment STAUB HENRIKHEZ, ki akkor már 45 éves férfiú
volt; másfélévi boldogtalan házasság után azonban JENŐ nevű első gyer-
mekével visszatért szülőihez, kik ekkor már Pozsonyban laktak. Itt szüle-
tett MÓRICZ 1842 szeptember 18.-án.

Midőn 1848-ban nagyatyja meghalt, édesanyja a rokonokhoz Wienbe
költözött két fiával, és nehéz viszonyok közt, keze munkájával tartotta
fenn magát és nevelte két fiát. JENŐBŐL művészt, MÓRICZBÓL pedig keres-
kedőt akart nevelni; de a sors úgy hozta magával, hogy a művészjelölt
lett jómódú kereskedő Wienben, míg a kereskedőjelölt kiváló magyar
paedagógussá és tudóssá küzdte föl magát.

MÓRICZ Wienben a reáliskola harmadik osztályát végezte be, mikor
1856-ban édesanyjával Budapestre, LIPPERT JÓZSEF ügyvéd nagybátyja házá-
hoz került. Itt elhatározták, hogy a tanítói pályára készüljön és sikerült is őt
Dr. HAAS MIHÁLY helytartótanácsos pártfogásával 14 éves korában az ak-
kor németnyelvű cs. kir. tanítónőképzőbe fölvétetni. Habár legfiatalabb
volt tanulótársai között, szorgalmával csakhamar az elsők közé felküzd-
ötte magát, és valamint igazgatójának, KRIEGLER JÓZSEFNEK, úgy kiváló
pædagogus tanárjának, BENNISCH JÓZSEFNEK is jóindulatát teljes mérték-
ben kiérdemelte. Itt kezdett csak bele a magyar nyelv tanulásába és az
első tanév végéig ebben is szép haladást tett már. A második évben a
mellett, hogy kitartó szorgalommal tovább tanult, már magánleckékkel
megkereste ebédjét és havi 6 forintját. 16 éves korában a tanítóképesítő
vizsgálatot szép eredménnyel letette, s mint önálló ifjú lépett ki az
életbe.

1858 aug. 1.-én, mint helyettes tanító, Pest városának szolgálatába
lépett. Az első tanév befejezése után azonban KRIEGLER JÓZSEF igazgató
irodájában, mint adjunktust, alkalmazta őt, hol aztán alkalma volt az
elemi iskolák administratív ügyeivel alaposan megismerkedni és némi ön-
állóságra is szert tenni. Szabad óráiban most is magánleckéket adott és
autodidactice tovább képezte magát a francia nyelvben, rajzolásban,
zongorázásban és szaktudományokban is. Mivel az alreáliskola 3-ik osz-
tályáról még nem volt államérvényes bizonyítványa, a pesti főreáliskolá-
nál letette a 3-ik osztály vizsgálatát. Ebbe az időbe estek a 60-as évek
mozgalmas napjai, melyek arra buzdították a magyar alkotmányosságért
lelkesülő ifjat, hogy a magyar nyelvet minél tökéletesebben elsajátítsa.
Ezt kitartó szorgalommal el is érte annyira, hogy magyar nyelven is kez-
dett már írni; de a helyes magyar kiejtést és zamatos magyar beszédet
legbuzgóbb igyekezete daczára soha sem tudta megtanulni.

Két évi irodai szolgálat után 18 éves korában a ferenczvárosi elemi
iskolához rendes tanítónak kinevezték STAUBOT. Itt a tanítás mellett, mint

pædagogiai író is kezdett működni és magyar nyelven írt meséket tett közzé a «Kis Tükör»-ben.

1862-ben br. Eötvös József a pesti főreáliskolánál alreáliskolai tanítókat képező 2 éves cursust létesített, és STAUB azonnal belépett hallgatónak. Választott tárgyai a magyar és német nyelv, a történelem, földrajz és természetrajz valának. E mellett 1863-ban Dr. Szabóky Adolf fölszólítására a legényegyletben a hazai földrajzból és történelemből esti előadásokat is tartott.

Az 1862/3-ik év nyári félévétől kezdve mint rendkívüli hallgató beiratkozván az egyetemre is, itten a természetrajzból, magyar, latin, német nyelvészetből és a pædagiából hallgatott egyes előadásokat. Ekkor bold. Margó és Szabó tanárok előadásain ismerkedtem meg vele és közös törekvésünk, valamint szorgalmunk révén csakhamar szoros barátság fejlődött ki közöttünk. Meglátogatván egymást, ismerni és nagyrabecsülni tanultam barátomnak derék édesanyját, egy igazán műveltlelkű, szellemes és erélyes nőt, ki okos tanácsaival kölcsönös törekvéseinknek helyes irányát megjelölte és tanulmányainkban való kitartásra lelkesen buzdított minket. Csak egy ilyen kiváló anyának vezetése mellett fejlődhetett STAUB olyan, minden akadályon keresztültörő, vasszorgalmú és kitartású, ambiciózus és erélyes férfivá, a minőnek később társulatunkon belül ismertük őt.

1864-ben az alreáliskolai tanítói cursust elvégezvén, letette a képesítő vizsgálatot. Most az érettségi vizsgálatra kezdett készülni és a mellett, hogy heti 48 órában tanítania kellett, éjjel-nappal tanult. A szellemi túleröltetés kétszer betegágyba döntötte, de az érettségét 1866 október havában szerencsésen letette, minek következtében az egyetemen rendkívüli hallgató minőségben eltöltött idejét is beszámították.

Az 1867/8-ik tanév elején Toldy Ferencz ajánlatára a budai főreáliskolához segédtanárnak alkalmaztatott, és vállalkozván a természetrajz tanárának helyettesítésére, rendeznie kellett az elhanyagolt természetrajzi gyűjteményeket is. 1868 november havában tette le a tanári vizsgálatot, mire a természetrajzi tanszékre első helyen kandidáltak őt.

Kineveztetése után 1869-ben br. Eötvös József közökt. miniszter, újra Toldy Ferencz ajánlatára, tanulmányai kiegészítése céljából egy évi szabadsággal külföldi egyetemekre küldte STAUBOT, hova azzal az elhatározással ment, hogy minél többet fog tanulni szaktudományaiából s az iskolai pædagiából, és ha idővel eléri azt, hogy jó tanár lesz belőle, csak akkor fog egy kiválasztott szaktudománnyal behatóbban is foglalkozni.

Az 1869/70-iki tanév téli félévét a berlini egyetemen töltötte, hol Alex. Brauntól és P. Aschersontól hallgatott növénytant, Hoffmanntól vegytant, Dovetől meteorológiát és G. Rosetől krystallographiát, valamint

vette DUBOIS RAYMOND szellemes publicumát is. E mellett szorgalmasan hospitált a berlini gymnasiumokban és reáliskolákban.

A nyári félévet együtt töltöttük Bonnban, hol STAUB főképen növény-szövevtannal foglalkozott HANNSTEIN mellett, de a vegytant is hallgatta KEKULETŐL. A pünkösdi szünetben tanulmányutat tettünk Belgiumban és Hollandiában, meglátogatva több főiskoláit és természetrajzi gyűjteményeit. A nyár folyamán földtani és florisztikai kirándulásokat tettünk a Siebengebirge és a Laachi tó klasszikus vidékeire.

A porosz-francia háború kitörése idő előtt megszakította közösen folytatott itteni tanulmányainkat és haza kerülve mindketten ismét a középtanodai tanítás pályájára léptünk, STAUB a budai főreáliskolában, én a várbeli kath. főgymnasiumban, tehát oly közel egymáshoz, hogy ezután két éven keresztül ismét kölcsönösen hathattunk egymásra, valamint a középtanodai oktatás, úgy szaktudományaink művelése terén is. 1872 őszén a kolozsvári egyetemhez történt kineveztetésemmel megszakadt ugyanez a szoros viszony közöttünk, de sűrű levelezés útján szellemi összeköttetésünk azontúl is fenmaradt.

1872 május 16-ikán STAUB, még mint budai reáliskolai tanár, megkezdte volt működését a gyakorló gymnasiumban, míg 1874 október 1-jétől kezdve véglegesen ezen intézethez helyeztetett át, s annak mindvégig egyik legkiválóbb tanereje maradt. De vágya és ambíciója ekkor választott szaktudománya a botanika művelésére is sarkalta őt; tudományos kutatásokkal is kezdett foglalkozni és 1877-ben a budapesti egyetemen a doktori szigorlatot letette.

Az 1873-ik év STAUB életében szomorú fordulópontot képezett, mert akkor vesztette el kiváló édesanyját, kihez mindig megható fiúi szeretettel és engedelmisséggel ragaszkodott és kinek szerető gondozása, erélyes és okos vezetése kifejlesztette benne azokat a tehetségeket, melyek az élet nehéz küzdelmeiben győzelemhez segítették őt. Pár évig ezen veszteség súlya alatt visszavonultan csak tanári kötelességeinek és szaktudományának élt, míg 1875-ben családalapításra adta magát és nőül vette GÖRÖG ILKA úrhölgyet, kivel haláláig a legboldogabb házasságát élte, gyönyörködve hat derek gyermekének egészséges fejlődésében és részben már szárnyra kelésében is.

És most óriási tevékenységet fejtett ki a pædagogia, szaktudománya, a közművelődés és társadalom szerteágazó terein, a mint azt megemlékezésem második részében igyekezem vázolni, mert annak beható megbeszélése és méltatása akár egy emlékkönyv terét betölthetné. Ezen lázas munkásságot jó ideig bírta ugyan, de idegrendszerét erősen meg is viselte. Sokat szenvedett álmatlanságban és ideges gyomor-bajban. 1891-ben már erősen panaszkodott megzavart egészségi állapota miatt, azon töprengve és búsulva, hogy nem tud már eleget dolgozni és így munkája eredmé-

nyeivel nincsen megelégedve, valamint azon is, hogy nem teljesedik régi vágya, mely szerint élete utolsó éveit egészen szaktudományának szentelhesse.

1902 október 3-ikán érte meg a gyakorló gymnasiumban való működésének 30-ik évét, mely alkalomból kartársai őszinte ovációban részesítették, a mi fáradni kezdő lelkét újra felfrissítette. Bokros hivatalos teendőit szorgalmasan végezte tovább is, és e mellett legnagyobb tudományos munkáján, «*A Cinnamomum genus az ősvilágban*» czimű akadémiai székfoglalóján nagy kedvvel dolgozott. Ezt befejezhetni megengedte neki sorsa, de megjelenését már nem érthette meg. Halála váratlanul következett be, mert senki sem sejtette és hitte, hogy látszólag még viruló és erős testét belső kór emészti, mely a múlt év tavaszelején az erőslelkű és nagy tudású férfiú áldásos életének rohamosan véget vetett.

Staub működése és egyénisége.

STAUBnak munkássága olyan sokoldalú volt, hogy annak mindama irányaira, melyek nem a mi tudománykörünkbe tartoznak, csak röviden utalhatok rá. Annál is inkább tehetem azt, mert arra hivatottabb férfi máris méltatta STAUB bokros érdemeit, mint tanárét és pädagogusét,* és előre várható, hogy akadémikus és tanártársam, Dr. MÁGÓCSY-DIETZ SÁNDOR, az akadémia színe előtt kimerítően fogja méltatni az Elhúnyttnak botanikai irányú szellemi tevékenységét.

Alig érkezett vissza STAUB németországi tanulmányútjából, 1871-ben Dr. SCHENZL GUIDO, az 1870-ben föllállított orsz. meteorologiai intézet első igazgatója, a phytophænológiára hívta föl figyelmét. STAUB azonnal hozzá is látott a munkához és éveken keresztül a jelentéseknek és tanulmányoknak egész sorát tette közzé. E működését a külföld is kellően méltatta.

Már Bonnban kezdett a növénykövületekre figyelmet fordítani, a mennyiben JUST. ANDRAE tanár támogatásával az ottani múzeumokban található gyűjteményeket SCHIMPER Traité-je nyomán tanulmányozta. Midőn aztán itthon a phytophænologiai megfigyelésekkel foglalkozott és azokat a növényföldrajz érdekében fölhasználni próbálta, ismételten gondolt az ősvilág növényeire, mint az éghajlat és a növényelterjedés közötti viszonynak tanúira.

1877-ben a m. kir. Földt. Intézet igazgatósága megbízta őt HEER OSWALD «*A Pécs vidékén előforduló permii növények*»-et tárgyaló munkájának magyarrá fordításával. E révén közelebbi viszonyba jutott az intézet geológusaival, különösen boldogult Dr. HOFMANN KÁROLYlyal és

* L. Dr. BADICS FERENCZ a m. kir. tanárképző intézeti gyakorló főgymnasium 1903/4. isk. évről szóló Értesítőjében közölt megemlékezését.

BÖCKH JÁNossal, kiknek biztatására komolyan kezdett e tudományággal foglalkozni. Az első vizsgálati anyagot ők szolgáltatták neki, t. i. a Baranya megye alsó-mediterrán rétegeiből gyűjtött növénymaradványokat, melyeknek meghatározásánál azonban báró ETTINGSHAUSEN KONSTANTIN grázi tanárnak tanácsait és fölülvizsgálatát kérte volt ki. Második értekezését, «*A Fruskagóra aquitánkorú növényeiről*» HEER OSW. fölülbírálata alá bocsátotta, mielőtt közzé tette volt. A Zsily völgy aquitánkorú flóráját ezekután már egészen önállóan tanulmányozta. A levéllenymatokat is maga rajzolta és 1884-ben Berlinbe utazva, az ottani gazdag növénytárak felhasználásával fejezte be első nagyobb munkáját, mely 1886-ban a m. kir. Föld. Intéz. Évkönyvében megjelent. Ezzel aztán jó hire, mint új phytopalaeontologusé, a külföldön is meg volt alapítva. Innentől kezdve kisebb-nagyobb dolgozatai a phytopalaeontologia köréből sűrűn jelentek meg, részint a Földtani Közlönyben, részint a m. kir. Földt. Intéz. évkönyveiben, de egyéb folyóiratokban is. a mint az a megemlékezéshez csatolt függelékben, mely ez irányú dolgozatainak jegyzékét adja, olvasható. A m. kir. Földt. Intézet hathatósan támogatta STAUBOT ezen tudományos munkálkodásában, helyiséget, anyagot és irodalmat szolgáltatván neki, minek fejében STAUB aztán az intézet phytopalaeontologiai gyűjteményének rendezését, gondozását és gyarapítását is magára vállalta. Miután BÖCKH JÁNOS 1882-ben átvette a m. kir. Földt. Intézet igazgatását, már első igazgatói jelentésében kiemelte volt, hogy STAUB belmunkatársának köszöni az intézet phytopalaeontologiai gyűjteményének rendezését és vezetését és hogy 1882 nyarán Kizbánya (Szatmár m.) környékén gyűjtéssel is meg volt bízva. Ilyen gyűjtő kiküldetésekből vagy az akadémia, vagy az intézet részéről ezután is gyakran részesült és azokról mindig bőséges új anyaggal tért vissza, melyet az intézet részére pontosan leltárba vett, de csak kisebb részben dolgozhatott föl. Ezen működéséről 1885-től kezdve 1900-ig négy kimutatása jelent meg a m. kir. Föld. Intéz. Évi Jelentéseiben, melyekből megtudjuk, hogy 1900 végén 174 magyar lelőhelyről már 10,603 példány és 36 külföldi lelőhelyről 460 példány növénykövület, továbbá 170 kövültfa csiszolat 48 fajból, volt az ő kezelése alatt a m. kir. Földt. Intézet birtokában. Ezen nagyrészt tőle is gyűjtött gazdag anyagnak szebb példányait az intézet új palotájának gyűjteményhelyiségében ki is állította volt STAUB, de miután csak egy részét dolgozhatta föl és határozta meg pontosan, a kiállított példányok etikettirozása elmaradt. Ha 1898-ban az iránt való folyamodása, miszerint tanári állásától fölmentetvén, szolgálatát egészen a m. kir. Földt. Intézetnek szentelhesse, óhaja szerint elintéztetett volna: akkor a kellő nyugalom és idő birtokába jutva, bizonyára megoldhatta volna ezt a feladatot is, melynek teljesítése lelkének leghöbbségű vágya volt. De vele együtt valószínűleg sikerült volna tanítványt is nevelni, ki az ő nyomdokain most tovább

művelhetné Magyarország phytopalæontológiáját. Szándéka volt ugyanis a Boldogultnak — ha óhajtott célját elérni — a phytopalæontológiából az egyetlen habilitáltatni magát, mire én már 1896-ban felszólítottam volt őt. Erre az esetre már előkészületeket is tett a m. kir. Földt. Intézetben, hol egy rendszeres phytopalæontologiai gyűjteményt kezdett tanítási célokra összeállítani. Folyamodásának balsikere azonban — úgy látszik — ebben is kedvét szegte, mert tényleg semmi lépést sem tett az iránt. Habár a Boldogultnak az a vágya, hogy egész idejét és erejét a m. kir. Földtani Intézet phytopalæontologiai gyűjteményének szentelhesse, nem teljesült is; de mégis elérte azt, hogy tanári kötelességei után fenmaradó szabad idejét és tudását kötelességszerűleg is ezen intézetnek szentelhette. A nagym. földmiv. m. kir. Minister úrnak egy 1889 november 30-ikán kelt határozata ugyanis még szorosabban odacsatolta STAUBOT a m. kir. Földt. Intézethez azzal, hogy phytopalæontologiai gyűjteményének gondozásáért 1900. évi január 1-jétől járólág, ezen működése tartamára, évi 600 korona tiszteletdíjat engedélyezett számára.

Társulatunkhoz való viszonya már 1868-ban kezdődött, mikor első ízben belépett tagjai sorába; de úgy látszik, hogy rövid idő múlva kilépett, mert az 1870. évi tagok névsorában nevét nem találjuk már. 1874 november 5-ikén aztán újra belépett és innen kezdve mindvégig kiváló tagja maradt társulatunknak. Az 1883. évi közgyűlés választmányi taggá, az 1886-iki közgyűlés pedig I. titkárrá választotta meg STAUBOT s a választmány megbizta őt a társulat pénztárának kezelésével is.

Nem szoríthatom egy rövid megemlékezés keretébe annak részletezését, hogy STAUB ezen állásokban társulatunknak mennyi szolgálatot tett, de bátran kimondhatom, hisz mindnyájan tudjuk, hogy ő ezen sok munkával járó, nagy körültekintést igénylő, felelősségterhes tisztségeket odaadó buzgósággal és pedáns pontossággal 13 éven keresztül közmegelégedésre viselte. Épen ezért csak sajnálattal emlékezhetünk vissza arra, hogy 1899 január 23-ikán indítatva érezte magát ezen tisztségekről, utolsó 3 évi mandátuma letelte előtt, leköszönni. Az 1899. évi február 1-sején tartott közgyűlésen betérjesztett utolsó titkári jelentésének végén őszintén maga utalt rá azokra az okokra, melyek őt ezen elhatározásra kényszerítették. Társulatunk választmánya sajnálattal látta távozását és sok éven át viselt fáradságos munkájáért jegyzőkönyvileg köszönetét és elismerését fejezte ki.

*

Hogy STAUBnak sokoldalú tevékenységét és egyéni természetét teljesen megítélhessük és méltányolhassuk, röviden elő akarom még sorolni, hogy említettem működésén kívül, hány különböző téren, mi mindennel foglalkozott még az ő élénk, minden nemesre és jóra fogékony szelleme.

1873-ban Rabsegélyző Egylet alakult, melynek STAUB azonnal tagja

és egyúttal jegyzője is lett. Májustól novemberig ingyen tanította a rabokat s aztán a rabok oktatásának szervezésével és vezetésével is őt bízta meg az egyesület. Az egyesület megindította «Magyar Könyvtár» című irodalmi vállalatnak is egyik szerkesztője volt. 1884-ben az egyesület másodelnökévé választotta őt, a feyházi iskolák beszüntetése után köszönő iratot intézett hozzá, a magyar Jogászegylet pedig 1888-ban büntetőügyi bizottságának tagjává választotta STAUBOT.

A m. orvosok és természetvizsgálók XX. vándorgyűlése 1879-ben központi választmányának tagjává választotta. 1883-ban első titkára lett és mint ilyen előkészítette a temesvári és tátrafüredi vándorgyűléseket, szerkesztette a debreczeni, temesvári és tátrafüredi vándorgyűlések munkálatait.

A kir. m. Természettudományi Társulat 1884-ben választotta meg először vál. tagjává, és 1887-től kezdve pénztárvizsgáló bizottságának is tagja lett. 1892-ben a társulat félszázados jubileumára az Emlékkönyv számára megírta a növénytan fejlődését Magyarországon.

1880-ban február 22-én az első-, február 29-én a második és márczius 7-én a harmadik kerületben német nyelvű népszerű előadásokat tartott a szőlőgazdáknak a phylloxeráról s pusztításairól, és előadását füzetben ki is adta. A földm. és keresk. Ministerium a szendrői phylloxera-enquête-re, 1883-ban pedig az országos enquête-re is meghívta őt.

1891-ben DAMAS VILMOS tanár, a «Neues Jahrb. für Miner., Geol. u. Paläontol.» szerkesztője, NATHORST tanár ajánlatára, fölkérte STAUBOT, hogy ezen tekintélyes szakfolyóirat számára a phytopaläontologiai irodalomról referáljon, mely feladatnak aztán 1902-ig derekasan meg is felelt.

Ugyanezkor a Magyar Kárpát Egyesület budapesti osztálya első alelnökévé választotta, valamint az abból alakult Magyar Turistaegylet budapesti osztályának is alelnöke lett.

Ugyanezen évben a Közegészségi Egyesületnek, melynek 1887 óta alapító tagja volt, technikai szakosztálya választmányi tagjává és pénztárvizsgálójává választotta meg.

Pártoló tagja lett továbbá a gyógyult elmebetegeket segélyező egyesületnek is.

Ugyanezen évben a Magyar Földrajzi Társaság Balaton bizottsága tagjává választotta és egy phytophaenologiai megfigyelésekre szóló utasítás kidolgozásával bízta meg.

1892 február 10-én a kir. m. Term. tud. Társ. növényteni szakosztályában tartott előadása folytán tőzegkutató bizottság alakult, melyet a földműv. Ministerium anyagi támogatásban részesített. STAUB a bizottság részéről külföldre is küldetett, hogy a tőzeg értékesítését tanulmányozza és az előadói tisztséggel is felruháztatott. A kiküldött szakferfiak még 1892-ben az adatoknak oly nagy mennyiségét szolgáltatották be, hogy STAUB

még ezen évben kimerítő jelentést szerkeszthetett, melyet a bizottság a földmiv. Miniszteriumhoz fölterjesztett. E jelentés a hozzá mellékelt Magyarország tőzegtelepeit föltüntető térképpel együtt a földmiv. Miniszterium 1892. évi működéséről szóló és a törvényhozás elé terjesztett jelentésébe fölvétetett, de szélesebb körben való elterjedés céljából 1893-ban különlenyomatban és 1894-ben a Földtani Közlönyben is megjelent. 1892-ben a kir. m. Természettud. Társ. örökítő tagjainak sorába lépett.

1893-ban a «Gesellschaft zur Förderung der naturhistorischen Erforschung des Orients in Wien» működő tagjává (ausübendes Mitglied) választatott.

Ugyanezen évben az ezredéves orsz. kiállítás II. és III. csoportjának tagjává kineveztetvén, a közművelődési csoport irodalmi alcsoportja számára elkészítette a kiállítási tervezetet.

Ugyanezen év november 15.-én a «Szabad Lyceum» alakuló közgyűlése választmányi tagjává és a természettudományi csoport alelnökévé választotta meg STAUBOT.

1894-ben az orsz. kiállítás természettudományi bizottságának elnöke lett s a kiállítás elnöksége csoportbiztosnak nevezte ki STAUBOT.

1895-ben a kir. m. Természettud. Társ. növényteni szakosztálya másodelnökének választotta meg. Továbbá a Közegészségi Egyesület alapítványi bizottságának a tagja lett.

1896-ban nagy elfoglaltsága miatt a «Botanischer Jahresbericht» referensi állásáról, melyet 1879 óta viselt, leköszönt. Ezen év legnagyobb részében az orsz. kiállítással volt elfoglalva. Kiállítása egy magyar középiskola teljes felszerelését mutatta be, a tanterv és a hazai viszonyok követelményeinek megfelelőleg. Kiegészítette azt a «Képek Magyarország geologiai multjából és jelenéből» című gyűjtemény, melyet maga állított össze és DIVALD fényképezett. WLASSICS miniszter látogatása alkalmával «igen rendszeres gyűjtemény»-nek mondta; királyunk Ő Felsége szintén beható megtekintésre méltatta, megjegyezve, hogy: «ilyen szép és rendszeres gyűjteményt ritkán láttam!». A miniszter kinevezte STAUBOT a nagy Jury-be, s a kiállítási főjelentés szerkesztősége a «Magyarország közművelődési és tudományos egyesületei» című fejezet megírásával őt bizta meg.

A m. kir. Földt. Intézet kiállításában is résztvett a phytopalæontologiai gyűjteménynek általa már feldolgozott részével és egy térképpel, melyen a hazai ősvilági növények lelőhelyei voltak föltüntetve. Végre a kiállítás bányászati és geologiai congressusa is első jegyzőjévé választotta STAUBOT.

Ugyanezen évben a budapesti Rabsegélyző Egylet igazgató választmányának tagja-, a Budapest-rákosi Közművelődési és Jótékonyági Egyesületnek pedig alapító tagja lett.

Ilyen sokoldalú és hasznos tevékenysége nem maradhatott elismerés nélkül. 1875 óta sokszor kapott különböző közreműködéséért miniszteri elismerést és köszönetet.

De mindezek koronája volt, hogy királyunk Ő Felsége 1897-ben közhasznú munkásságának elismerésül *királyi tanácsosi* czímmel tüntette ki.

1898-ban tudományos érdemei is méltó elismerésben részesültek, mikor a M. Tud. Akadémia KLEIN GYULA és csekélységem ajánlatára levelező tagjává választotta meg STAUBOT. 1899 április 12.-én tartotta meg akadémiai székfoglalóját «*A Cinnamomum genus az ősvilági flórában.*» czimű értekezésével, mely egy terjedelmes monographiának a kivonata. Magát a teljes monographiát a Földmív. és Közokt. Ministeriumok támogatásával társulatunk adja ki a folyó évben.

1899-ben GYERTYÁNFY ISTVÁN az országos tanszermúzeum igazgatóságáról lemondván, az igazgatói teendők ellátásával STAUB bizatott meg. 1900-ban e minőségében a párisi nemzetközi kiállítás tanulmányozására küldetett ki. Itten a kiállítás magyar részének közoktatási csoportja sikeréhez nagyban hozzájárult. A kiállítás juryje aranyéremmel tüntette ki, királyunk Ő Felsége pedig legfelső elismerését nyilvánította.

Ki kell még emelnem, hogy több szaktudós tudományos érdemeit azzal ismerte volt el, hogy egy új növény-nemet és több fajt dedikált STAUBNAK. Így JOH. FELIX leipzig-i tanár két fossilis fát nevezett el róla, ú. m. a

Quercinium Staubii-t és a
Staubia eriodendroides-t.

Dr. PANTOCSEK JÓZSEF 1891-ben és 1895-ben következő fossilis bacillariákat nevezte el róla:

Actinoptychus Staubii,
Amphora Staubii,
Triceratium Staubii és
Cymbella Staubii.

BRUSINA SPIRIDION zágrábi egyet. tanár 1902-ben a nagyvárad-hévízi tündérrózsára vonatkozólag elfogadva STAUB nézetét, a tó üledékében előforduló egyik subfossilis csigafajt

Melanopsis Staubii-nak nevezett el.

*

Kétségtelenül kitetszik mindezekből, hogy STAUB sokoldalú, fáradhatatlan és eredménydús munkásságával valóban kiérdemelte mind azokat az elismeréseket és kitüntetések, melyekben még életében részesült.

Bőven kiérdemelte részünkről is, hogy elismerésünknek tartozó adóját a Róla való kegyeletes megemlékezéssel most leróttuk.

Befejezésül még csak egyéni jellemvonásaiból kívánok egynehányat felsorolni, a mint azok mindenkinek, ki vele közelebbről érintkezett, feltűntek.

Láttuk, hogy STAUB korán hozzászokott az élet küzdelmeihez és hamar is jutott önállóságra. Ezzel együtt kifejlődött benne magasabb életcélok után való lázas törekvése is, miben mindig a maga erejére volt utalva. Így mint kiválóan selfmade man nem csoda, hogy rendkívül önérzetes, erélyes és szókimondó, érzékenylelkű férfiú volt, a ki szeretete és el is várta, hogy sikeres munkálkodásáért a megfelelő elismerést is arassa. Meggyőződéseibez, melyekhez fáradságos munka, hosszú tanulmányok és élettapasztalatok árán jutott, szívósan ragaszkodott és mindenkivel szemben bármikor kész volt lándzsát törni mellettük.

Magaviselete szaktársaival és barátjaival szemben férfiasan egyenes és nyílt, szíves és szolgálatrakész; de ha ellenkező véleményen volt, azt is tartózkodás nélkül nyilvánította és e szerint cselekedett is. Társaságban igen kedélyes és bizalmas természetű volt, nagyon szeretett kedélyesen évdni másokkal, a legkisebb sértési szándék nélkül. Igen hamar tudott ismerkedni és barátkozni, de igazi benső és tartós barátságot érzékeny lelkületénél fogva nem sok emberrel tartott. Családjáért rajongott, az aggodalmasságig gondos és szerető férj és apa volt. Meg is érte az örömét, hogy derék gyermekeinek boldogulását lássa még.

A tudományt önmagáért szeretete és önzetlenül mivelte, de szerencsétlen embertársainak javára is legjobb erejével és tehetségével áldozott; és — tetteiből ítélve — valódi emberbarát volt. Anyagi javakat mindezeknél fogva nem igen gyűjthetett, de hagyott maga után olyan műveket és tetteket, melyek nevét és emlékét hazánk kiválóbb férfiai sorában hosszú időre fen fogják tartani.

*

Dr. Staub Móricz geológiai és palaeontológiai vonatkozású dolgozatainak jegyzéke.

1. HEER OSWALD: *Über die in der Gegend von Fünfkirchen vorkommenden permischen Pflanzen*» című értekezésének magyarra fordítása. (A m. kir. Földtani Intézet Évkönyve. 1877. V. k. 1. füz. 1—16. l.)

2. *Néhány szó a Mecsekhegység harmadkorú tájképéről.* (Földtani Közlöny. VIII. 1878. 134—141. l.)

3. *A fosszil Phumeria fajok.* (Egy táblával) (Természetrzaji Füzetek. III. évf. 1879. 25—38. l.)

4. *Die fossilen Phumeria-Arten.* (Mit einer Tafel.) (Természetrzaji Füzetek. III. 1879. p. 80—82.)

5. *Carya costata (Stbg.) Ung. a magyarhoni fosszil flórában.* (Föld. Közl. IX. 1879. 115—121. l.)

6. *Carya costata* (Sternbg) Ung. in der ungarischen fossilen Flora. (Földt. Közlöny. IX. 1879. p. 155.)
7. Megemlékezés Schimper Vilmos Fülöpről. (Földtani Értesítő. I. 1880. 93—95 l.)
8. A phytopalaeontológiáról. (Földt. Ért. I. 1880. 153—162. l.)
9. A Fruskagóra aquitaniai flórája. Négy táblával. (Értekez. a term. tud. köréből, kiadja a m. tud. Akad. XI. 1881. 2. sz. 1—39. l.)
10. Adatok a Székelyföld fosszil flórájához. (Földt. Közl. XI. 1881. 6—12. l.)
11. Beitrag zur fossilen Flora des Széklerlandes. (Földt. Közl. XI. 1881. p. 58—64.)
12. Praehistorische Pflanzen aus Ungarn. (A. Engler's Botan. Jahrbücher. III. 1882. p. 281—287.)
13. Fosszil növények Kricsova környékén. (Földt. Közl. XII. 1882. 10—11 l.)
14. Fossile Pflanzen der Gegend von Kricsova. (Földt. Közl. XII. 1882. p. 126—127.)
15. Növények Krassó-Szörénymegye mediterrán rétegeiből. (Földt. Közl. XI. 1881. 219—224. l.)
16. Pflanzen aus den Mediterranschichten des Krassó-Szörényer Komitates. (Földt. Közl. XI. 1881. p. 268—274.)
17. Baranyamegyei mediterrán növények. Négy könyomatú táblával. (M. kir. Földt. Int. Évkönyve. VI. 1882. 2. füz. 21—42. l.)
18. Mediterrane Pflanzen des Baranyaer Komitates. Mit 4 lith. Tafeln. (Jahrb. der kgl. ung. Geol. Anstalt. VI. 1882. p. 23—45.)
19. *Ctenopteris cycadea* Brgt. a magyar fosszil flórában. Egy könyom. táblával. (Földt. Közl. XII. 1882. 181—187. l.)
20. *Ctenopteris cycadea* Brgt. in der fossilen Flora Ungarus. Mit einer lith. Tafel. (Földt. Közl. XII. 1882. p. 249—256.)
21. Harmadkori növények Felek vidékéről. Egy könyom. táblával. (A m. kir. Földt. Int. Évk. VI. k. 8. füz. 245—269. l.)
22. Tertiäre Pflanzen von Felek bei Klausenburg. Mit einer lith. Tafel. (Jahrb. der kgl. ung. Geol. Anstalt. VI. 1883. p. 263—181.)
23. Ausztrália fosszil flórája. (Földt. Közl. XIII. 1883. 273—287. l.)
24. Japán fosszil flórája. (Földt. Közl. XIII. 1883. 369—381. l.)
25. Heer Oswald emlékezete. (Földt. Közl. XIV. 1884. 449—480. l.)
26. Adatok a feleki palaszén kérdéséhez. (Földt. Közl. XIV. 522—524. l.)
27. Die Schieferkohlen bei Frek in Siebenbürgen. Verhandl. d. k. k. geol. Reichsanst. in Wien. 1884. p. 306—308.
28. A megkövesült növényekről. Előadás, tartatot a m. kir. Term.-tud. Társ. estélyén. 1884 márcz. 17-én. (Népszerű előadások gyűjteménye 1884.)
29. Megemlékezés Goepfert H. Róbertről. (Földt. Közl. XV. 1885. 35—38. l.)
30. *Pinus palaeostrobis* Ettgsh. a magyarhoni fosszil flórában. Egy fénynyomatu táblával. (Természetrzaji Füzetek. IX. 1885. 47—50. l.)
31. *Pinus valaeostrobis* Ettgsh. in der fossilen Flora Ungarus. Mit einer Lichtdrucktafel. (Természetrzaji Füzetek. IX. 1885. p. 80—83.)
32. A m. kir. Földt. Int. phytopalaeontologiai gyűjteményének állapota az 1885. év végén. (A m. kir. Földt. Int. 1885. Évi Jelentése. 1886. 179—208. l.)
33. A m. kir. Földt. Int. phytopalaeontologiai gyűjteményének szaporodása az 1886. év folyamában. (A m. kir. Földt. Int. 1886. Évi Jelentése. 1887. 197—211. l.)
34. A Zsilyvölgy aquitánkoru flórája. 3 táblázattal és 26 táblával. (M. kir. Földt. Int. Évkönyve. VII. 1887. 207—424. l.)

35. *Die aquitanische Flora des Zsilthales im Comitate Hunyad.* Mit 3 Tabellen u. 26 Taf. (Mitt. a. d. Jahrbuche d. kgl. ungar. Geolog. Anst. Bnd. VII, 1887, p. 221—417.)
36. *A nadrági krétanövényekről és a krétakor flórájáról általában.* (A m. orv. és term. vizsgálók XXIII. vándorgyűl. Munkálatai. Budapest, 1887. 266—269. l.)
37. *Giuseppe Meneghini.* (Földt. Közl. XIX. 1889. 241—243. l.)
38. *Sabal major Ung. sp. a Maros völgyéből.* Egy ábrával. (Földt. Közl. XIX. 1889. 258—264.)
39. *Sabal major Ung. sp. aus dem Marosthale.* (Földt. Közl. XIX. 1889. p. 299—302.)
40. PANTOCSEK: *Beiträge zur Kenntniss der fossilen Bacillarien Ungarns. I. Theil.* ismertetése. (Földt. Közl. XIX. 1889. 344—364. l.)
41. Dr. J. PANTOCSEK: *Beiträge zur Kenntniss der fossilen Bacillarien Ungarns. I. Theil.* Marine Bacillarien. Referat. (Földt. Közl. XIX. 1889. p. 390—392.)
42. *Heinrich von Dechen.* (Földt. Közl. XIX. 1889. 393—395.)
43. *Kisebb phytopalaeontologiai közlemények.* (Földtani Közl. XIX. 1889. 415—419. l.)
44. *Kleinere phytopalaeontologische Mittheilungen.* (Földt. Közlöny. XIX. 1889. p. 457—460. l.)
45. *Megváltoztatták-e a Föld sarkai helyzetüket vagy nem?* (Földt. Közl. XIX. 1889. 145—154. l.)
46. *Magyarország kövesült fatörzsei.* (Pótfüzetek a Term.-tud. Közlönyhez. VIII. füz. 1889. 182—191. l.)
47. *A m. kir. Földt. Int. phytopalaeontologiai gyűjteményének szaporodása az 1887. és 1888. évek folyamában.* (A m. kir. Földt. Int. Évi Jelent. 1888-ról. 148—160. l.)
48. *Adatok Munkács vidékének fosszil flórájához.* (Földt. Közl. XX. 1890. 14—22. l.)
49. *Beiträge zur fossilen Flora der Umgebung von Munkács.* (Földt. Közl. XX. 1890. p. 68—73.)
50. *A bányászati szakoktatás.* (Földt. Közl. XX. 1890. 97—103. l.)
51. *Dicksonia punctata Strnbg. sp. a magyarhoni fosszil flórában.* Földtani Közlöny. XX. 1890. 174—182. l.)
52. *Dicksonia punctata Strbg. sp. in der fossilen Flora Ungarns.* (Földtani Közlöny. XX. 1890. p. 227—233.)
53. *A megkövesült erdőkről.* (Földt. Közl. XX. 1890. 399—404. l.)
54. *Zuwachs der phytopalaeontologischen Sammlung der kgl. ung. geol. Anstalt der Jahre 1887 und 1888.* (Jahresbericht der kgl. ung. Geol. Anstalt für 1888. p. 173—185.)
55. *Die phytopalaeontologische Literatur vom Jahre 1887.* (Botan. Jahresbericht. Jhrg. XV. p. 265—318.)
56. *Magyarország jégkorszaka és flórája.* (Földt. Közl. XXI. 1891. 10—41. l.)
57. *Die Flora Ungarns in der Eiszeit.* (Földtani Közlöny. XXI. 1891. p. 74—94.)
58. *A radácsi növényekről.* (M. kir. Földt. Int. Évkönyve. IX. k. 4. füz. 1891. 65—76. l.)
59. *Etwas über die Pflanzen von Radács bei Eperjes.* (Jahrb. der kgl. ung. Geol. Anstalt. IX. 1891. p. 65—77.)
60. *A tavi rózsák multja és jelene.* (A m. Orv. és Term.-vizsg. Nagyváradon tartott XXV. vándorgyűlésének Munkálatai. 1891. 446—455. l.)
61. *Die Gegenwart und Vergangenheit der Seerosen.* (A. Englers Botan. Jahrb. XIV. 1892. Beiblatt zu Nr. 31. p. 1—13.)

62. *Fossil növények Gaticziából. Egy ábrával. (Földt. Közl. XXI. 1891. 120—125. l.)*
63. *Új adatok a Kolozsvár melletti Felek fosszil flórájához. Egy táblával. (Földt. Közl. XXI. 1891. 353—362. l.)*
64. *Neue Daten zur fossilen Flora von Felek bei Klausenburg. Mit einer Tafel. (Földt. Közl. XXI. 1891. p. 380—384.)*
65. *A m. kir. Földt. Int. phytopalaeontológiai gyűjteményének szaporodása az 1889. és 1890. évek folyamában. (IV. jelentés.) (A m. kir. Földt. Int. Évi Jelentése 1891-ről. 1892. 131—144. l.)*
66. *A kőszénkorszak legközönségesebb növénye. 1 szövegközi ábrával. A Kir. m. Term.-tud. Társ. jubiléris Emlékkönyve. 1892. 682—697. l.)*
67. *A tőzegttelepek kutatásának fontosságáról. (Term.-tud. Közlöny. 1902. 136—142. l.)*
68. *Kérelem a hazai tőzegttelepek kutatása ügyében. (Ugyanott. 315—317. l. Külön is megjelent.)*
69. *A tőzegttelepek értékesítése északi és északnyugoti Németországban. Ugyanott. 1902. 584—597. l.)*
70. *A borostyánkő. Ugyanott. 1902. 462—471. l.)*
71. *Die phytopalaeontologische Literatur vom Jahre 1889. (Botan. Jahresbericht. Jhrg. XVII. p. 302—345.)*
72. *Referate über phytopalaeontologische Arbeiten. (Neues Jahrb. f. Min., Geol. u. Paläont. Jahrg. 1892. I. p. 446—469. II. p. 374—378. u. 467.)*
73. *Az arktikus flora régi elterjedéséről. Térképpel. (Term.-tud. Közl. Pótfüzetei. XXVII. 1893. 38—41. l.)*
74. *A honfoglalás ünnepe és a m. kir. Földt. Intézet. (Földt. Közl. XXIII. 1893. 1—4. l.)*
75. *A gánóczi mésztufa-terakódás flórája. (Földtani Közlöny. XXIII. 1893. 162—197. l.)*
76. *Die Flora des Kalktuffes von Gánóc. (Földt. Közl. XXIII. 1893. p. 219—254.)*
77. *Adalék a bacillareák stratigraphiai jelentőségéhez. (Földt. Közl. XXIII. 1893. 243—370.)*
78. *Ein Beitrag zur stratigraphischen Bedeutung der Bacillarien. (Földtani Közlöny. XXIII. 1893. p. 390—396.)*
79. *Zuwachs der phytopalaeontologischen Sammlung der kgl. ung. Geol. Anstalt während der Jahre 1889 und 1890. (Jahresber. d. kgl. ung. Geol. Anstalt für 1891. p. 152—166. 1893.)*
80. *A Kir. m. Term.-tud. Társ. tőzegtutató bizottságának működése 1892-ben. (A földműv. m. kir. Minister 1892. évi működéséről szóló és a törvényhozás elé terjesztett jelentésében.)*
81. *Die phytopalaeontologische Literatur des Jahres 1890. (Botan. Jahresber. Jhrg. XVIII. p. 199—245.)*
82. *Referate über phytopalaeontologische Arbeiten. (Neues Jahrb. f. Min., Geol. u. Paläont. Jahrg. 1893. I. p. 211—213, 430—437, 575—578. II. p. 430—436, 562—565.)*
83. *Vázlat Magyarország flórájának praehistoriájából. (Term.-tud. Közl. XXV. Pótfüz. 1893. 193—213. l.)*
84. *Még valami a tavi rózsa multjából. 7 rajzzal. (Term.-tud. Közl. XXXI. Pótfüz. 1894. 216—222. l.)*
85. *A tőzeg elterjedése Magyarországon. Térképpel és 2 rajzzal. (Földt. Közl. XXIV. k. 1894. 275—300. és 369—390. l.)*

86. *Zur Verbreitung des Torfes in Ungarn.* Mit einer Karte. (Földt. Közl. XXIV. 1894. p. 319—346 u. 406—429.)
87. *Stür Dénes.* (Földt. Közl. XXIV. k. 1894. 353—360. l.)
88. *Die phytopalaeontologische Literatur des Jahres 1891.* (Botan. Jahresber. Jhrg. XIX. p. 356—404.)
89. *Referate über phytopalaeontologische Arbeiten.* (Neues Jahrb. f. Min. etc. Jhrg. 1893. I. p. 529—533. II. p. 193—195, 378.)
90. *A borszéki mésztufa-lerakódás.* 3 ábrával. (Földt. Közl. XXV. 1895. 185—191. l.)
91. *Die Kalktuffablagerung von Borszék.* (Földt. Közl. XXV. 1895. p. 243—248.)
92. *Adatok a Stratiotes aloides L. történetéhez.* 5 rajzzal. (Term.-tud. Közl. XXXII. pótfüz. 1895. 8—16. l.)
93. *Die phytopalaeontologische Literatur vom Jahre 1892.* (Botan. Jahresber. Jhrg. XX. 2. p. 286—340.)
94. *Referate über phytopalaeontologische Arbeiten.* (Neues Jahrb. für. Min. etc. Jhrg. 1895. I. p. 217—225, 419—420, 550—552. II. p. 198—202, 206—211, 493—495, 498.)
95. *Hercege Esterházy Miklós.* (Földt. Közl. XXV. k. 1895. 1—4. l.)
96. *Szabó József.* (Term.-tud. Közl. 1895. 225—239. l.)
97. *Adalékok Magyarország altalajának ismeretéhez.* (Földt. Közl. XXV. 1895. 342—344.)
98. *Kleine Beiträge zur Kenntniss des Untergrundes von Ungarn.* (Földtani Közlöny. XXV. 1895. p. 378—381.)
99. *Die phytopalaeontologische Literatur vom Jahre 1893.* (Just. Botan. Jahresbericht. XXI. 2. p. 393—400.)
100. *Referate über phytopalaeontologische Arbeiten.* (Neues Jahrb. f. Min. etc. 1896. I. p. 172—184, 360—363. II. p. 202—209, 505—507, 513—516.)
101. *Az ösvilági Ctenisfajok és Ctenis hungarica n. sp.* Egy ábrával és egy táblával. (Földt. Közl. XXVI. 1896. 331—339.)
102. *Die fossilen Ctenisarten und Ctenis Hungarica n. sp.* Mit einer Tafel. (Földt. Közl. XXVI. 1896. p. 366—374.)
103. *Die phytopalaeontologische Literatur vom Jahre 1894.* (Just. Botan. Jahresber. XXII. 2. p. 299—311.)
104. *A gombák története.* (Term.-tud. Közl. XLII. pótfüz. 1897. 124—137. l.)
105. *Geschichte der Pilze.* (Botanisches Centralblatt. XVIII. Jahrg. 1897. I. Quart. LXIX. B. p. 267—271.)
106. *A millenniumi év végén.* (Földt. Közl. XXVII. 1897. 1—4. l.)
107. *Am Ende des Millenniumjahres.* Vorwort. (Földt. Közl. XXVII. 1897. p. 105—108.)
108. *Pótlék a Stratiotes aloides L. történetéhez.* 3 ábrával. (Term.-tud. Közl. XLIV. pótfüz. 1897. 227—230. l.)
109. *Referate über phytopalaeontologische Arbeiten.* (Neues Jahrb. f. Min. etc. 1897. I. p. 193—201, 406, 409, 580—582. II. p. 226—227.)
110. *G. de SAPORTA: Flora fossile du Portugal. Referatum.* (Neues Jahrb. . Min. etc. 1898. I. p. 182—206.)
111. *Báró Ettingshausen Constantin.* (Földt. Közl. XXVIII. 1898. 1—12. l.)
112. *NATHORST A. G.: Zur mesozoischen Flora Spitzbergens.* Ismertetés, 1 szövegtérképpel. (Földt. Közl. XXVIII. 1898. 163—161. l.)
113. *A Chondrites nevű fosszil moszatokról.* 4 ábrával. (Földt. Közl. XXIX. 1899. 16—32. l.)

114. Über die «Chondrites» benannten «fossilen Algen». Mit 4 Abbild. (Földt. Közl. XXIX. 1899. p. 110—121.)
115. Galanthay herczeg Eszterházy Pál. (Földt. Közl. XXIX. 1899. 1—3. l.)
116. Dr. Traxler László. (Ugyanott 3—6. l.)
117. Referate über paläontologische Literatur. (Neues Jahrb. f. Min. etc. 1898. I. p. 182—206. II. p. 547—549. 1899. II. p. 179—182, 327—346.)
118. A *Cinnamomum* genus az ősvilágban. Székfoglaló értekezés. (Math. és Term.-tud. Értesítő. XIX. k. 1901. 417—433. l.)
119. Referate über phytopalaeontologische Arbeiten. (Neues Jahrb. f. Min. etc. 1900. I. p. 150—159, 485—487. II. 167—168, 328—329, 490—496. 1901. I. p. 169—170, 527—528.)
120. Neuere Literatur über die vorweltliche und arktische Flora (1896—1900). (Neues Jahrb. f. Min. etc. Jahrg. 1902. II. p. 318—328.)
121. Újabb adatok a sarkvidék ősvilági flórájához. (Földt. Közl. XXXII. 1902. 359—370. l.)
122. Új bizonyíték a *Nymphaea Lotus magyar* honossága mellett. (Növény-tani Közlemények. II. p. 1903. 1—8. l.)
- Sajtó alatt. (Unter Druck.)
123. A *Cinnamomum*-nem az ősvilágban. — Die Geschichte des Genus *Cinnamomum*. 17 quart ivre terjedő monographia 2 térképpel és 26 táblával (magyar és német nyelven). Kiadja a M. Földt. Társulat. [Eine Monographie. 138 S. 4°. 2 Karten u. 26 Taf. Ungar. u. deutsch. Herausgeb. von d. Ungar. Geol. Gesellsch.]

EGY ÚJ, VÍZTARTALMÚ, NORMÁLIS FERRISZULFÁTÓRÓL A JÁNOSITRÓL.*

Dr. Böckh Hugó és Dr. Emszt Kálmántól.

A gömörmezei Vashegy vasérczeléreit tartalmazó bontott és mállott grafitos palákban, melyek a telérekben meddő betelepüléseket is alkotnak, egyes helyeken gyakoriak szulfátos kivirágzások, melyek a grafitos palákban foglalt FeS_2 mállása következtében keletkeznek.

Ezen szulfátok között, melyekkel más helyen még bővebben fogunk foglalkozni, különösen érdekes egy zöldes-sárga színű, poralakú ásvány, mely az I. akna 1. szintjének főkeresztvágatánál fordul elő.**

* A Földtani Társulat 1905 januárius hó 4.-én tartott szakülésén előadta Böckh Hugó dr.

** EISELE GUSZTÁV bányagondnok úr, a kitől a szóban forgó ásványt megvizsgálásra kaptam, arról értesít, hogy ezt az aknat a főkeresztvágattal együtt rövid idő múlva beszűntetik és ezért az ő szivességéből a lelőhely összerendezőt is közlöm. Az összerendezők a vashegyi bányatérkép tengelyrendszerének kezdőpontjára vonatkozólag:

$$\begin{aligned} \cos &= 5215,0 \text{ m} \\ \sin &= 7540,0 \text{ m} \\ \text{mag. cota} &= 533,3 \text{ m} \end{aligned}$$

Dr. Böckh.